

GODSDIENST- VRIJHEID

Gids over je rechten

SURINAME

*‘Een ieder heeft recht op
vrijheid van gedachte,
geweten en godsdienst;
dit recht omvat tevens
de vrijheid om van
godsdienst of overtuiging
te veranderen, hetzij
alleen, hetzij met anderen
zowel in het openbaar
als in zijn particuliere
leven zijn godsdienst of
overtuiging te belijden
door het onderwijzen
ervan, door de praktische
toepassing, door eredienst
en de inachtneming van de
geboden en voorschriften.’*

*—Universele Verklaring van de
Rechten van de Mens, artikel 18*

VRIJHEID VAN GODSDIENST EN AANBIDDING IN SURINAME

1. Wat betekent het recht op vrijheid van godsdienst en aanbidding?

Het recht op godsdienstvrijheid is het recht om je eigen godsdienst aan te nemen, te behouden of om van godsdienst te veranderen. Nauw verbonden met dit recht is het recht om te aanbidden. Het recht op aanbidding omvat het recht om individueel of collectief de religieuze handelingen of rituelen van jouw voorkeur te geloven, te belijden en uit te oefenen. Evenzo staat het mensen vrij om hun godsdienst op te geven, geen religieuze overtuiging aan te hangen en zich te onthouden van het uitoefenen van religieuze handelingen en riten.

Het recht op vrijheid van godsdienst beschermt mensen ook tegen discriminatie, dwang of vijandigheid vanwege hun geloofsovertuiging, evenals het recht om niet gedwongen te worden over dergelijke overtuigingen te getuigen.

2. Wat betekent het recht op vrijheid van godsdienst of geweten?

Dit is het fundamentele recht van een persoon om zijn of haar persoonlijke redeneringen en overtuigingen te volgen en niet onderworpen te worden aan handelingen die in strijd zijn met zijn of haar diepgewortelde opvattingen over goed en kwaad.

3. Welke wetten beschermen de godsdienstvrijheid?

- De artikelen 8 (lid 2), 18 en 28 van de grondwet van 1987 waarborgen het recht om te geloven en het recht om hiervan te getuigen. Zij bieden fundamentele bescherming tegen godsdienstige discriminatie.
- Artikel 414 van het Wetboek van Strafrecht van 2015 stelt het beschadigen of vernielen van goederen die worden gebruikt bij de uitoefening van een godsdienst strafbaar.

4. Wat is de officiële godsdienst van Suriname?

Er is geen officiële godsdienst. Het parlement heeft niet de bevoegdheid om een officiële godsdienst in te stellen of goed te keuren. De grondwet biedt veeleer het kader voor solide vrijheden van godsdienst en aanbidding.

5. Wat kan ik doen als mijn recht op vrijheid van godsdienst en aanbidding wordt geschonden?

Het land wordt geregeerd door wetten, en alle mensen hebben de plicht om de wet te respecteren. Als je godsdienstige rechten worden geschonden, beschik je daarom over de volgende wettige middelen om verhaal te halen:

- a. Kantongerecht aan de Grote Combeweg 2 in Paramaribo. Je kunt de zaak via een verzoekschriftprocedure aan de rechter voorleggen. Als je niet tevreden bent met de uitspraak, kun je beroep aantekenen bij het Hof van Justitie aan het Onafhankelijkheidsplein in Paramaribo. Dit is het hoogste gerechtelijke orgaan van Suriname en daarom zijn uitspraken hiervan bindend.
- b. Het Inter-Amerikaanse Hof voor de Rechten van de Mens. Elke inwoner van een lidstaat kan een zaak aanhangig maken bij dit gerecht.
- c. Alternatieve geschillenbeslechting (ADR). ADR verdient de voorkeur wanneer gerechtelijke tussenkomst niet mogelijk of wenselijk is. Het proces omvat onderhandelingen, bemiddeling en/of arbitrage via godsdienstige, culturele of gemeenschapsleiders.

GODSDIENST IN HET OPENBAAR

6. Mag ik mijn geloofsovertuiging in het openbaar uiten?

Ja. Het in de grondwet vastgelegde recht op godsdienstvrijheid bepaalt dat eenieder het recht heeft om individueel of collectief, zowel in het openbaar als privé, deel te nemen aan ceremonies, religieuze diensten of handelingen van zijn of haar

godsdiens, op voorwaarde dat die handelingen geen misdrijf of overtreding vormen die door de wet wordt bestraft.

Mag ik anderen over mijn geloof vertellen of het verkondigen?

Ja. Naast de vrijheid van meningsuiting in het openbaar en privé, bestaat het recht om geloofsovertuigingen, ideeën, gedachten en meningen met anderen te delen. Eveneens kunnen mensen samenkomen om een godsdiens op te richten, zich bij een bestaande godsdiens aan te sluiten of van godsdiens te veranderen.

7. Kan ik lid worden van een religieuze groep of organisatie?

Ja. Volgens de wet hebben mensen het recht om zich als gemeenschap te verenigen en deel te nemen aan religieuze activiteiten, wat onder andere het recht omvat om gebedshuizen of ontmoetingsplaatsen voor religieuze doeleinden op te richten, om vrijelijk hun eigen ambt uit te oefenen, hun eigen interne hiërarchie op te richten en hun eigen instituten voor theologische studies te hebben en te leiden. De wet verplicht religieuze groeperingen of organisaties niet om mensen in hun groep op te nemen; de vrijheid om zich te distantiëren en uit te sluiten is een ander belangrijk onderdeel van godsdienstvrijheid.

8. Welke overheidsinstanties reguleren religieuze groeperingen?

Suriname heeft geen overheidsinstantie die toezicht houdt op alle religieuze groeperingen en activiteiten. Niettemin worden religieuze organisaties door de staat gereguleerd om dezelfde redenen als mensen: om hoffelijkheid, correct gedrag en de rechtsstaat te handhaven.

Kerkgemeenschappen zijn aan dezelfde regels gebonden als andere rechtspersonen. Een religieuze groepering kiest een rechtsvorm en moet zich houden aan de regels hiervan. Vanwege deze structuur kunnen religieuze groeperingen de volgende voordelen genieten:

- a. De formele erkenning van de centrale overheid.
- b. Belastingvrijstelling verleend door de staat voor alle kerkelijke, liefdadigheids- en/of educatieve activiteiten zonder winstoogmerk.

- c. Het verwerven van roerende en onroerende goederen.
- d. Genot van eeuwigdurende opvolging met de mogelijkheid om in eigen naam een rechtszaak aan te spannen en te worden vervolgd.

GODSDIENSTVRIJHEID OP DE WERKVLOER

9. Welke invloed heeft godsdienstvrijheid op de relatie tussen werkgever en werknemer?

De wetten die van toepassing zijn op de arbeidsverhouding tussen werkgever en werknemer voorzien niet in aanvullende bescherming voor de religieuze overtuiging van werknemers. Desondanks verbiedt de grondwet discriminatie op grond van godsdienst, dus de werkgever mag zijn werknemers geen religieuze verplichtingen opleggen. Evenmin mag een werkgever een werknemer dwingen te handelen op een manier die in strijd is met zijn geloofsovertuiging. De godsdienst van een werknemer mag geen invloed hebben op zijn of haar salaris. Het dienstverband van een werknemer mag niet worden beëindigd op grond van zijn of haar geloofsovertuiging.

10. Wat is het verband tussen godsdienstvrijheid en werktijden?

De Arbeidswet, G.B. 1963 nr. 163, artikel 3 verbiedt een werknemer om meer dan 8 1/2 uur per dag of 48 uur per week te werken.

Artikel 86 verbiedt een werknemer om te werken op zondagen en op dagen die bij staatsbesluit als gelijkwaardig worden beschouwd. Religieuze feestdagen in Suriname zijn onder meer Goede Vrijdag, tweede paasdag, Kerstmis (25 en 26 december), Eid al-Fitr, Eid al-Adha en Phagwa. Werknemers dienen met hun werkgever situaties te bespreken die mogelijk van invloed kunnen zijn op het naleven van religieuze voorschriften en/of gebeden van hun godsdienst. Werkgevers dienen zich in te spannen om rekening te houden met de geloofsovertuiging van werknemers en de uiting daarvan.

11. Mag ik religieuze kleding dragen op mijn werk of weigeren een deel van een uniform te dragen vanwege mijn geloofsovertuiging?

Hoewel deze maatregelen niet specifiek door de wet worden beschermd, voorziet de grondwet in vrijheid van godsdienst en verbiedt discriminatie op basis daarvan. Werknemers stellen hun werkgever tijdig op de hoogte van behoeften of bijzondere omstandigheden die voortvloeien uit religieuze overtuigingen of handelingen. Hierdoor kan de werkgever op de hoogte zijn van dergelijke omstandigheden en de godsdienstvrijheid van werknemers beter respecteren.

GODSDIENSTVRIJHEID OP SCHOLEN

12. Kunnen er godsdienstlessen worden gegeven op openbare scholen?

In Suriname zijn veel scholen opgericht door verschillende religieuze groeperingen. Zij hebben het recht om het leerplan van hun school te bepalen. De overheid en het ministerie van Onderwijs mengen zich niet in de materie van godsdienstlessen in het leerplan van dergelijke scholen. Openbare scholen die niet door religieuze groeperingen zijn opgericht, geven geen godsdienstonderwijs.

13. Is het verplicht voor leerlingen om godsdienstlessen of religieuze vieringen op hun school bij te wonen?

Er wordt geen godsdienstonderwijs gegeven op openbare scholen, behalve op scholen die zijn opgericht door religieuze gemeenschappen. Als je ervoor kiest om je kind in te schrijven op een school die is opgericht door een religieuze groepering, dan stem je er stilzwijgend mee in dat je kind godsdienstlessen krijgt die gebaseerd zijn op de religie van die groepering. Dit is van toepassing ongeacht of de school katholiek, hindoeïstisch, moravisch of van een andere religie is. De mate waarin het onderwijs op een religieuze school gebaseerd is op geloof, hangt af van het leerplan van die specifieke school. Het ministerie van Onderwijs legt die niet vast in de wet en geeft hierover geen instructies.

14. Mogen leerlingen vanwege hun geloofsovertuiging afzien van het bijwonen van lessen of geplande schoolactiviteiten?

Leerlingen moeten twee jaar kleuterschool, zes jaar basisonderwijs en drie jaar middelbare school volgen. Elke afwezigheid op school moet worden gerechtvaardigd door een schriftelijke verklaring van een ouder of voogd. Opeenvolgende afwezigheid moet worden beperkt, zodat leerlingen geen achterstand oplopen in hun opleiding.

Als de school een religieuze achtergrond heeft, is de leerling verplicht deel te nemen aan alle schoolactiviteiten, inclusief religieuze activiteiten. Een moslimkind dat een hoofddoek draagt en naar een katholieke school gaat, moet bijvoorbeeld samen met de andere kinderen in de klas deelnemen aan katholieke gebeden. Door ervoor te kiezen om hun kind in te schrijven op een religieuze school, stemmen de ouders in met het leerplan, de regels en het onderwijs van die school.

15. Mogen leerlingen hun schooluniformen aanpassen vanwege hun religieuze overtuiging?

Ja, in sommige gevallen. Leerlingen kunnen om religieuze redenen aanpassingen aanvragen, maar dit hangt af van het beleid van de school. Elk geval moet met respect worden behandeld. Godsdienstvrijheid bestaat in Suriname, maar religieuze scholen zijn niet verplicht om hun leerplan aan te passen voor een specifieke leerling wiens religieuze overtuigingen kunnen verschillen van de religie waarop de school is gebaseerd.

MILITAIRE EN OPENBARE DIENST

16. Bestaat er een militaire dienstplicht? En zo ja, zijn er religieuze vrijstellingen?

Ja, er is een militaire dienstplicht in Suriname. Alle burgers van achttien jaar en ouder kunnen worden opgeroepen voor het vervullen van een militaire dienst van 18 maanden. De dienstplichtige kan ontheffing of vrijstelling aanvragen, maar niet op religieuze gronden. Er zijn geen religieuze vrijstellingen.

GODSDIENST EN JUSTITIE

17. Kan ik op grond van mijn geloofsovertuiging afzien van het afleggen van een eed in een gerechtelijke procedure?

Wanneer u als getuige voor de rechtbank verschijnt, hebt u volgens de wet het recht om af te zien van het afleggen van een eed. Als u ervoor kiest geen eed af te leggen, dan bent u verplicht om te beloven de volledige waarheid te vertellen. De rechter zal u vooraf vragen of u een eed of een belofte wilt afleggen. U kunt een keuze maken zonder dat u de reden hiervoor hoeft uit te leggen. Als u echter weigert een eed of een belofte af te leggen, kunt u niet als getuige optreden.

18. Kunnen rechters beslissingen nemen op basis van hun geloofsovertuiging?

Nee. De uiteindelijke bevoegdheid die aan de rechterlijke macht is toegekend, wordt namens het volk van Suriname uitgeoefend om recht te doen aan alle mannen en vrouwen zonder angst, voorkeur of vijandigheid. Alle rechterlijke taken moeten worden uitgevoerd zonder vooringenomenheid of vooroordelen op basis van ras, geslacht, religie of andere gronden.

19. Is er enige bescherming voor vertrouwelijke uitspraken die aan religieuze leiders worden gedaan?

Ja. Op basis van het voorrecht van religieus advies in de wet kunnen derden religieuze leiders of adviseurs niet dwingen om vertrouwelijke informatie openbaar te maken. Er is echter geen sprake van verschoningsrecht wanneer vertrouwelijke verklaringen betrekking hebben op ernstige misdrijven, zoals moord, doodslag, verkrachting, seksueel misbruik of kindermishandeling. Ter bescherming van de samenleving hebben religieuze leiders de plicht om bekentenissen van het voornemen tot of het plegen van een ernstig misdrijf aan de bevoegde autoriteiten te melden.

GODSDIENSTVRIJHEID IN HET INTERNATIONAAL RECHT

Naast de plaatselijke bescherming van godsdienstvrijheid in afzonderlijke landen, bestaan er ook verschillende internationale instrumenten of juridische documenten die dit recht beschermen. In 1948 werd het recht op vrijheid van godsdienst en geweten opgenomen in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Sindsdien zijn er verschillende verdragen en conventies geweest die dit recht op internationaal niveau vastleggen en ontwikkelen.

Welke bescherming geniet ik krachtens het internationaal recht?

Internationale instrumenten bepalen dat alle mensen gelijk zijn voor de wet, ongeacht hun religie. Deze wetten bepalen ook dat niemand mag worden gediscrimineerd op basis van religie. Dit is een schending van de menselijke waardigheid en wordt veroordeeld als een schending van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden.

Welke vrijheden omvatten deze internationale instrumenten?

- **Vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst.**

Deze vrijheid omvat de vrijheid van gedachte over alle zaken, de vrijheid om een overtuiging te hebben, de vrijheid om zich aan een godsdienst of overtuiging te wijden, en de vrijheid van persoonlijke overtuiging. Deze vrijheid staat geen beperkingen toe op de vrijheid om een godsdienst of overtuiging naar eigen keuze te hebben of aan te nemen. Niemand kan gedwongen worden om zijn of haar gedachten of het aanhangen van een godsdienst of overtuiging te onthullen.

- **Vrijheid om van godsdienst of overtuiging te veranderen.**

Alle mensen hebben het recht om hun eigen religie of overtuiging te verlaten en een andere aan te nemen, of om helemaal geen geloof aan te hangen. Het gebruik van fysiek geweld, strafrechtelijke sancties, beleidsregels of praktijken om iemand te dwingen een bepaalde godsdienst of overtuiging aan te nemen, te behouden of van godsdienst of overtuiging te veranderen, is verboden.

- **De vrijheid om je eigen godsdienst of geloofsovertuiging individueel en collectief te belijden en te uiten, zowel in het openbaar als privé.**

Eenieder heeft het recht om vreedzaam zijn godsdienst of geloofsovertuiging te belijden en met anderen te delen, zonder dat hij daarvoor de goedkeuring van de overheid of van een andere geloofsgemeenschap nodig heeft. Dit recht is niet beperkt tot leden van geregistreerde geloofsgemeenschappen. Bovendien mag registratie niet verplicht zijn voor religieuze gemeenschappen of organisaties om hun rechten uit te oefenen.

- **De vrijheid om je godsdienst tot uiting te brengen door middel van onderricht, praktische toepassing, aanbidding en naleving.**

De vrijheid om godsdienst of geloofsovertuiging tot uiting te brengen door middel van aanbidding, naleving, praktische toepassing en onderricht omvat een breed scala aan handelingen:

- Aanbidding en naleving strekken zich uit tot rituele en ceremoniële handelingen die rechtstreeks uitdrukking geven aan het geloof, evenals aan verschillende praktijken die integraal deel uitmaken van dergelijke handelingen, waaronder het bouwen van gebedshuizen, het gebruiken van rituele formules en voorwerpen, het tonen van symbolen en het in acht nemen van feest- en rustdagen.
 - Het praktiseren en onderwijzen van een godsdienst of geloofsovertuiging omvat handelingen die integraal deel uitmaken van het gedrag van religieuze groeperingen met betrekking tot hun fundamentele zaken, zoals de vrijheid om hun religieuze leiders, priesters en leraren te kiezen; de vrijheid om seminaries of religieuze scholen op te richten; en de vrijheid om religieuze teksten of publicaties samen te stellen en te verspreiden.
- **De vrijheid van ouders en voogden om hun kinderen of leerlingen een godsdienstige of morele opvoeding te geven die in overeenstemming is met hun eigen overtuigingen.**

Kinderen hebben recht op godsdienstonderwijs in overeenstemming met de wensen, geloofsovertuiging of opvattingen van hun ouders of voogden. Kinderen mogen ook niet gedwongen

worden om godsdienstonderwijs te volgen dat in strijd is met de wensen van hun ouders of voogden. In overeenstemming met het beginsel van het belang van het kind moet de overheid religieuze tolerantie op scholen aanmoedigen en respect voor verscheidenheid en religieuze diversiteit bevorderen.

Zijn er beperkingen aan deze vrijheden?

Ja. Er zijn enkele beperkingen die in de wet zijn vastgelegd met als doel om de openbare veiligheid, orde, gezondheid, moraliteit en de fundamentele rechten en vrijheden van anderen te beschermen. Beperkingen mogen echter niet worden opgelegd met een discriminerend oogmerk of op discriminerende wijze worden toegepast.

EEN GEMEENSCHAPPELIJKE BASIS VINDEN

We hebben de vrijheid om te kiezen wat we geloven, ons geloof na te leven en ons geloof te delen. Over het algemeen koesteren we onze religieuze vrijheden en overtuigingen als leidraad in ons leven. We moeten evenveel waarde hechten aan onze eigen godsdienstvrijheid en geloofsovertuiging als aan het recht van alle mensen hierop. Hoe kunnen we, gezien het belang van deze vrijheden, de beginselen van godsdienstvrijheid in onze samenleving uitdragen? Is er een manier om een gemeenschappelijke basis te vinden als we omgaan met mensen die een andere geloofsovertuiging hebben?

Met de volgende strategieën kun je een gemeenschappelijke basis vinden in je gemeenschap:

BLIJF OP DE HOOGTE

Voordat je de geloofsovertuiging van jezelf of anderen kunt beschermen, is het belangrijk om geïnformeerd te zijn en de rechten en basisbeginselen van godsdienstvrijheid te begrijpen. Deze brochure bevat relevante informatie met betrekking tot je rechten, en de grondbeginselen van godsdienstvrijheid. Blijf op de hoogte van veranderingen op het gebied van godsdienstvrijheid door in het nieuws ontwikkelingen te volgen die deze vrijheden beïnvloeden.

LUISTER NAAR ALLE PARTIJEN

Luister, en toon bezorgdheid voor de godsdienst en oprechte geloofsovertuiging van anderen. Zelfs als

je het niet eens bent met de geloofsovertuiging of opvattingen van een ander, probeer dan zijn of haar standpunt te begrijpen en te respecteren. De woorden, geloofsovertuiging en daden van mensen worden door veel factoren beïnvloed. Je dient rekening te houden met andermans gevoelens wanneer je jouw standpunt uiteenzet en verdedigt, en je dient anderen te vragen om geen aanstoot te nemen aan jouw oprechte geloofsovertuiging.

WEES BELEEFD

Om te leven in een maatschappij met verschillen van mening en geloofsovertuiging, is het van cruciaal belang om te weten hoe je kunt debatteren, en niet alleen waarover je kunt debatteren. Je communicatie over controversiële onderwerpen mag niet controversieel zijn. Alle mensen behoren elkaar beleefd en respectvol te behandelen en ernaar te streven om nauwkeurig en rechtvaardig te zijn. Als jouw standpunt niet prevaleert, dien je ongunstige resultaten hoffelijk en beleefd te aanvaarden. Denk eraan om elke vorm van vervolging te verwerpen, inclusief vervolging op grond van ras, etniciteit, godsdienstige of agnostische overtuiging, en verschillen in seksuele geaardheid.

BEVORDER VERDRAAGZAAMHEID

Mensen moeten vreedzaam kunnen samenleven ondanks hun verschillen. Vreedzaam samenleven betekent niet dat je jouw standpunten moet opgeven. Het betekent eerder dat je ernaar moet streven om vreedzaam samen te leven met anderen die jouw waarden niet delen of de leerstellingen waarop deze zijn gebaseerd niet aanvaarden. Probeer de mensen om je heen waarden en gedragsnormen bij te brengen zonder dat zij zich distantiëren van of geen respect tonen voor andersdenkenden.

VERTROUWENSRELATIES OPBOUWEN

Bouw in je gemeenschap vertrouwensrelaties op tussen mensen met uiteenlopende meningen. Je zult beter in staat zijn om de rechten van anderen te beschermen op een manier die iedereen ten goede komt naarmate je meer mensen leert kennen en die mensen elkaars overtuigingen gaan begrijpen. Richt je op wat je met je burens en medeburgers gemeen hebt. Spreek je bij het samenwerken uit voor godsdienst en het belang van godsdienstvrijheid.

